

Nr. Verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister d.d. 25 november 2016 over de effecten van het zogenoemde volgrecht (Kamerstuk 29 838, nr. 87). Bij brief van ... heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie
Bošnjaković

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de effecten van het zogenoemde volgrecht. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

De leden merken op dat Nederland heeft gekozen voor het drempelbedrag van €3000 om de administratieve kosten voor de kunsthandel en de veilinghuizen te beperken. Zijn op deze manier ook de belangen van individuele kunstenaar voldoende meegewogen? Deze leden vragen ook welke drempelbedragen andere landen, zoals bijvoorbeeld België, Frankrijk en Duitsland, hanteren.

De leden lezen voorts dat in de praktijk niet alle individuele kunstenaars, die niet zijn aangesloten bij Pictoright, zich op het volgrecht beroepen. Heeft de minister een inschatting hoe vaak volgrecht niet wordt opgeëist en wat hiervoor de redenen zijn? Is de praktijk voor individuele kunstenaars voldoende inzichtelijk om van hun volgrecht gebruik te kunnen maken?

De leden vragen tevens of de minister nader kan ingaan op de werking van het systeem van vrijwillig collectief beheer, zoals we in Nederland kennen. Wordt hiermee voldaan aan de wettelijke verplichting tot het afdragen van volgrecht? Klopt het dat Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië al enige tijd een systeem van verplicht collectief beheer kennen en dat België hier onlangs naar is overgestapt? Kan de minister ingaan op de ervaringen hiermee in deze landen? Is de minister bereid te onderzoeken wat de voor- en nadelen van de invoering van verplicht collectief beheer zouden kunnen zijn en is zij bereid met betrokkenen in overleg te treden om te bezien of dit ook in Nederland op draagvlak zou kunnen rekenen, zo vragen de leden.

II Reactie van de minister

De leden van de D66-fractie hebben de volgende vragen gesteld. Hieronder beantwoord ik deze vragen, mede namens de minister van Veiligheid en Justitie.

Zijn de belangen van individuele kunstenaars voldoende meegewogen bij de vaststelling van het drempelbedrag voor volgrecht van €3000?

Ik ben van oordeel dat deze belangen voldoende zijn meegewogen. Zoals in mijn brief van 25 november 2016 vermeld, zijn er relatief meer transacties met een lage verkoopprijs dan met een hoge verkoopprijs, dus een kleine verlaging kan al leiden tot een forse administratieve kostenstijging voor de kunsthandel. Dit terwijl de totaalopbrengst van de volgrechtvergoedingen voor de kunstenaars slechts in geringe mate toeneemt, aangezien de volgrechtvergoeding een percentage van de transactieprijs is conform de Volgrechtrichtlijn. Bijvoorbeeld bij een drempel van €750 is er, bij dat verkoopbedrag, sprake van een volgrechttopbrengst van €30. Dit terwijl de geschatte administratieve kosten per transactie voor de kunsthandel eveneens uitkomen op ongeveer €30.

Welke drempelbedragen hanteren andere landen, zoals bijvoorbeeld België, Frankrijk en Duitsland?

In de bijlage treft u een overzicht van drempelbedragen in verschillende andere landen, waaronder België, Frankrijk en Duitsland. Dit komt neer op drempelbedragen van respectievelijk: €2000 (België), €750 (Frankrijk) en €400 (Duitsland).

Heeft de minister een inschatting hoe vaak het volgrecht niet wordt opgeëist en wat hiervoor de redenen zijn? Is de praktijk voor individuele kunstenaars voldoende inzichtelijk om van hun volgrecht gebruik te kunnen maken?

De collectieve beheerorganisatie Pictoright gaat ervanuit dat zij 80% - 90% van de vergoedingplichtige transacties in Nederland afhandelt. Dit zou betekenen dat 10% - 20% van de transacties niet via Pictoright plaatsvindt. Het is niet bekend of betrokkenen bij deze 10% - 20% van de transacties zelfstandig hun volgrecht opeisen. Ik heb de Kunstenbond gevraagd of zij hier meer informatie over hebben. De Kunstenbond heeft hierop aangegeven een enquête te zullen uitzetten onder haar leden om hier inzicht in te krijgen.

Deze enquête zal tevens ingaan op de vraag of het voor kunstenaars voldoende inzichtelijk is hoe ze van hun volgrecht gebruik kunnen maken (individueel dan wel collectief).

Wordt met het systeem van vrijwillig collectief beheer, zoals we in Nederland kennen voldaan aan de wettelijke verplichting tot het afdragen van volgrecht?

Ja, de volgrechtrichtlijn laat vrij op welke wijze het volgrecht wordt geïnd. Het staat de Nederlandse wetgever aldus vrij om aan rechthebbenden de keuze te laten of zij het volgrecht zelf willen beheren dan wel op vrijwillige basis voor collectief beheer te kiezen. Rechthebbenden verplichten tot het collectief laten beheren van hun rechten is alleen aangewezen indien er een belang is dat daartoe noodzaakt, bijvoorbeeld in het geval van secundaire openbaarmaking via de kabel. Als de rechten daar niet verplicht collectief zouden worden uitgeoefend, zou het voor kabelmaatschappijen eenvoudigweg niet mogelijk zijn om tijdig alle rechten te verkrijgen waardoor het signaal niet kan worden doorgegeven. Een dergelijke noodzaak speelt niet bij het volgrecht.

Klopt het dat Duitsland, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Italië al enige tijd een systeem van verplicht collectief beheer kennen en dat België hier onlangs naar is overgestapt?

Kan de minister ingaan op de ervaringen hiermee in deze landen?

Ik heb hierover informatie ingewonnen bij het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Italië. Daaruit bleek het volgende met het oog op uw vraag 5 en 6.

In Duitsland geldt geen verplicht collectief beheer voor het innen van het volgrecht: het staat kunstenaars vrij om hun volgrecht zelf te beheren dan wel onder te brengen bij een collectieve beheersorganisatie. Wel is met het oog op de belangen van de kunsthandel in de wet bepaald dat het recht op informatie inzake volgrechtplichtige transacties uitsluitend via een collectief beheersorganisatie ingeroepen kan worden. In het VK en in Italië wordt de vergoeding wettelijk verplicht collectief geïnd. De relevante cbo's zijn uitsluitend bevoegd de volgrechtvergoedingen van de kunsthandelaars te innen namens de kunstenaars. België kent sinds 1 juli 2015 een platform waar kunstverkopers verplicht zijn hun verkopen te melden (www.resaleright.be). Dit platform wordt beheerd door twee collectieve beheersorganisaties (cbo's). Indien makers hun volgrecht niet aan een cbo hebben overgedragen, wordt het platform op grond van de wet geacht met het beheer te zijn belast.

Uit navraag bij de verantwoordelijk ministeries uit het VK, Italië en België blijkt dat er geen evaluatierapporten zijn met betrekking tot hun nationale wetgeving. De Europese Commissie dient op grond van de volgrechtrichtlijn vierjaarlijks een verslag in te dienen over de toepassing en de gevolgen van de richtlijn. Het laatste verslag dateert uit 2011 zodat naar verwachting een nieuw verslag over de toepassing aanstaande is. Zodra het verslag beschikbaar komt, zal ik deze aan de Kamer doen toekomen.

Is de minister bereid te onderzoeken wat de voor- en nadelen van de invoering van verplicht collectief beheer zouden kunnen zijn en is zij bereid met betrokkenen in overleg te treden om te bezien of dit ook in Nederland op draagvlak zou kunnen rekenen?

Zoals opgemerkt heeft de Nederlandse wetgever er bij de implementatie van de volgrechtrichtlijn voor gekozen om collectief beheer niet verplicht te stellen en de keuze aan de betrokken rechthebbende te laten. Mij zijn onvoldoende signalen bekend die een aanleiding vormen alsnog te onderzoeken wat de voor- en nadelen van de invoering van verplicht collectief beheer zouden kunnen zijn, of om hierover met betrokkenen in overleg te treden. Zoals eerder vermeld schat Pictoright in dat zij 80% - 90% van de volgrechtplichtige transacties in Nederland afhandelt. Ik vind dat de beeldend en grafische kunstenaars die er voor gekozen hebben zich niet bij Pictoright aan te sluiten, de vrijheid moeten behouden om zelf hun eigen volgrecht te beheren. De kunstenaars moeten uiteraard wel afdoende zijn geïnformeerd, zodat zij hierover een bewuste keuze kunnen maken. Om die reden zal ik in overleg treden met de Kunstenbond om het volgrecht en de wijze waarop deze geïnd kan worden onder de aandacht te brengen van de leden.